

Årsplan for 5.A og 5.B 2019/1920

Emne	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål	Læringsmål
At arbejde med kilder	Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan bruge kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer • Eleven har viden om kildekritiske begreber 	Efter emnet kan du: <ul style="list-style-type: none"> • forklare, hvad centrale kildekritiske begreber betyder • anvende kildekritiske begreber til at analysere og tolke tekstkilder • anvende kildekritiske begreber til at analysere og tolke billedkilder
Middelalderen og Margrete 1	Kronologi og sammenhæng: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder	<p>Eleven kan redegøre for samspil mellem aspekter fra dansk og omverdens historie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om samspil mellem aspekter fra dansk og omverdens historie • Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse • Eleven har viden om kanonpunkter 	Efter emnet kan du: <ul style="list-style-type: none"> • redegøre for sammenhænge mellem magten i Danmark og nabolandene i senmiddelalderen • fortælle om Hansaens magt og betydning for udviklingen i Skandinavien i senmiddelalderen • fortælle om Margrete 1.s rolle i tilblivelsen af Kalmarunionen • med udgangspunkt i Kalmarunionen fortælle om magtforhold i Norden i middelalderen
	Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan identificere historiske problemstillinger • Eleven har viden om kendetegn ved historiske problemstillinger • Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger • Eleven har viden om kildekritiske begreber 	Efter emnet kan du: <ul style="list-style-type: none"> • give eksempler på historiske problemstillinger, der er relevante, når man vil finde ud af, hvordan det lykkedes Margrete 1. at få magten i Norden • bruge de tilgængelige kilder til at besvare læremidlets spørgsmål • demonstrere færdigheder i at anvende kilder til at få viden om dagliglivet i senmiddelalderen
	Historiebrug: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser • Eleven har viden om enkle sammenhænge mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser 	Efter emnet kan du: <ul style="list-style-type: none"> • give eksempler på, at synet på og fortællingerne om Margrete 1. har ændret sig i tidens løb • forklare forskellene på, hvordan Margrete 1. beskrives i svenske og danske historiebøger
Mayaerne	Kronologi og sammenhæng: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan placere historiske perioder i absolut kronologisk sammenhæng • Eleven har viden om historiske perioders tidsmæssige placering • Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien • Eleven har viden om væsentlige træk ved historiske perioder 	Efter emnet kan du: <ul style="list-style-type: none"> • beskrive mayakulturens udvikling kronologisk • gøre rede for stadier i mayakulturens udvikling • påpege faktorer og begivenheder, der betød voldsomme forandringer i mayakulturen

	<p>Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan formulere enkle historiske problemstillinger • Eleven har viden om kriterier for opstilling af enkle historiske problemstillinger • Eleven kan læse historiske kilder og udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold og formål • Eleven har viden om fagord og begreber og historiske kilders formål og struktur 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udforme spørgsmål, der sigter på at undersøge religionens og billedskriftens betydning i mayaernes kultur • formulere spørgsmål, der retter sig imod årsager til mayakulturens sammenbrud • give eksempler på, hvordan fortællinger om mayakulturen er brugt i eftertiden
	<p>Historiebrug: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie • Eleven har viden om særtræk ved fortalt historie 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • give eksempler på, hvordan fortællinger om mayakulturen er brugt i eftertiden
Reformationen	<p>Kronologi og sammenhæng: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan begrunde principper for inddeling af historien • Eleven har viden om principper for inddeling af historien • Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden • Eleven har viden om konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden • Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse • Eleven har viden om kanonpunkter 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • give eksempler på, at Reformationen bruges til at markere en inddeling af historien • vurdere, om Reformationen var så betydningsfuld, at den kan bruges til at markere et skel mellem middelalderen og nyere tid • fortælle om den katolske kirkes betydning i senmiddelalderen • beskrive, hvordan Luthers lære kom til Danmark • forklare, hvorfor det især var i Nordeuropa, at Luthers lære vandt indpas • sætte kanonpunktet Reformationen i historisk kontekst • drøfte kort- og langsigtede årsager og konsekvenser af reformationen
	<p>Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger • Eleven har viden om kildekritiske begreber 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • med brug af kildekritiske begreber analysere, tolke og vurdere tilgængelige kilder om reformationen
	<p>Historiebrug: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser • Eleven har viden om enkle sammenhænge mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • give eksempler på, at beskrivelser af paven, Luther og andre aktører i reformationen har ændret sig i tidens løb • præsentere mulige grunde til disse ændringer
Opdagelsesrejser	<p>Kronologi og sammenhæng: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse • Eleven har viden om kanonpunkter 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • med afsæt i Columbus' ekspeditioner fortælle om forudsætninger, forløb og følger af den europæiske ekspansion

	<p>Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan bruge kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer • Eleven har viden om kildekritiske begreber • Eleven kan læse historiske kilder og udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold og formål • Eleven har viden om fagord og begreber og historiske kilders formål og struktur 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analysere kilder om opdagelsesrejser med brug af kildekritiske begreber • bruge kildekritiske begreber til at begrunde resultatet af kildearbejdet • bruge faglige begreber i analysen af kilder om opdagelsesrejser • gøre rede for de tilgængelige kilders oprindelige kontekst og formål
	<p>Historiebrug: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan opstille historiske scenarier for at få indsigt i samfundsforhold i fortiden • Eleven har viden om elementer, der indgår i historiske scenarier 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bruge din viden og fantasi til at skabe historiske scenarier om en opdagelsesrejse • udlede viden fra et historisk scenarie om en opdagelsesrejse og (jf. grundbogen side 103)
Energi, transport & kommunikation	<p>Kronologi og sammenhæng: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan placere historiske perioder i absolut kronologisk sammenhæng • Eleven har viden om historiske perioders tidsmæssige placering • Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden • Eleven har viden om konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • placere opfindelser inden for energi, transport og kommunikation på en tidslinje • forklare sammenhænge mellem samfundsudvikling og opfindelser • fortælle om europæiske opfindelser, der ændrede produktionen i Danmark • give eksempler på opfindelser, der blev gjort uden for Europa – og som først længe efter blev taget i brug i Danmark og Europa
	<p>Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan formulere enkle historiske problemsatillinger • Eleven har viden om kriterier for opstilling af enkle historiske problemstillinger 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • historiefagligt diskutere problemstillingen om, hvorvidt opfindelserne førte til samfundsforandringer – eller om samfundsforandringer skabte behov for opfindelser
	<p>Historiebrug: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan opstille historiske scenarier for at få indsigt i samfundsforhold i fortiden • Eleven har viden om elementer, der indgår i historiske scenarier 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • med brug af din historiske viden opstille fremtidsscenarier (jf. grundbogen side 129)
Straf	<p>Kronologi og sammenhæng: Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan inddele historien efter principper for overblik • Eleven har viden om principper for inddeling af historien 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gøre rede for strafformer, der var typiske i forskellige historiske perioder • forklare, hvorfor lovene ændrede sig i forskellige historiske perioder
	<p>Kildearbejde: Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger • Eleven har viden om kildekritiske begreber 	<p>Efter emnet kan du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • med brug af kildekritiske begreber analysere og tolke tilgængelige kilder om straf • anvende kildekritiske begreber i vurderingen af kilder om straf

	Historiebrug: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan konstruere historiske fortællinger • Eleven har viden om struktur i historiske fortællinger	Efter emnet kan du: <ul style="list-style-type: none"> • på baggrund af tilegnet viden formulere historiske fortællinger om straf • som led i forløbet om straf arbejde med kontrafaktisk historie
--	--	--	--

Med forbehold for eventuelle ændringer// OL og LH